

Marta Thurzová: Pracovnoprávne vzťahy v miestnej samospráve

Bratislava, vydavateľstvo Dr. Josef Raabe Slovensko, strán 114, ISBN 978-80-89182-21-3

V novembri 2007 vyšla v nadväznosti na novelu Zákonníka práce monografia doc. JUDr. Marty Thurzovej, CSc. zameraná na problematiku pracovnoprávnych vzťahov v miestnej samospráve. Odborná publikácia podáva aktuálny výklad všetkých súčasných legislatívnych súvislostí v oblasti pracovnoprávnych vzťahov v miestnej samospráve.

Po oddelení miestnej samosprávy od štátnej správy zánikom národných výborov v roku 1990 prešiel právny základ postavenia a fungovania orgánov územnej samosprávy viacerými vývojovými štádiami. Toto sa dialo súbežne s legislatívnym vývojom v oblasti pracovného práva. V tejto situácii vznikali komplikované právne vzťahy, ku ktorým zákonodarcia len postupne nachádzal riešenia.

Autorka v svojej publikácii podáva prehľadnú analýzu súčasnej legislatívy, ktorá upravuje pracovnoprávne vzťahy v danej oblasti. V konfrontácii s praxou odvodzuje z nej aktuálne legislatívne problémy a poskytuje riešenia pre mnohé prípadové situácie, s ktorými sa v oblasti miestnej samosprávy stretávame najčastejšie, vrátane návrhov na prípadné legislatívne zmeny.

Z tohto hľadiska je publikácia nielen výkladom existujúcich pracovnoprávnych súvislostí, ich špecifických problémov, ale obsahuje aj praktické postupy a návody na odstránenie týchto problémov.

V súčasnosti už samospráva prešla viacerými volebnými obdobiami, postami starostov, primátorov a poslancov obecných a mestských zastupiteľstiev prešiel značný počet funkcionárov s pôvodne rozličnými profesiami, ktorí pri nástupe do funkcie často nemali potrebné skúsenosti zo sféry verejnej správy. Preto publikácia poskytuje pomoc komunálnym politikom a odborným zamestnancom miestnej samosprávy zorientovať sa v špecifikách pracovnoprávnej legislatívy týkajúcej sa samosprávy.

Publikácia je členená do troch základných kapitol, ktoré sú prehľadne štruktúrované, čo umožňuje čitateľovi veľmi dobrú orientáciu. Záverečná samostatná kapitola je venovaná modelovým riešeniam typických pracovnoprávnych problémov vyskytujúcich sa v samosprávnej praxi.

V prvej kapitole sú rozoberané všeobecné pracovnoprávne aspekty v miestnej samospráve, počnajúc ústavným a zákonným zakotvením miestnej samosprávy, rozborom pracovnoprávnych aspektov zákona o obecnom zriadení, legislatívnym postavením obce ako zamestnávateľa, ako aj kompetencií orgánov obce v pracovnoprávnych vzťahoch. Identifikuje nasledujúce základné legislatívne problémy v oblasti pracovnoprávnych vzťahov v miestnej samospráve:

V týchto súvislostiach sa rozoberajú aj faktory politického vplyvu pri obsadzovaní odborných funkcií zamestnancov obce, etických kódexov verejných zamestnancov a volených funkcionárov, kritériá zisťovania a udržiavania odbornej spôsobilosti.

Druhá kapitola podáva výklad a riešenie problémových situácií pracovnoprávneho postavenia volených funkcionárov. Právny vzťah starostu a poslanca zastupiteľstva prezentuje z dvoch aspektov, a to vo vzťahu k obci a vo vzťahu k pôvodnému zamestnávateľovi. Pozíciu starostu autorka identifikuje ako verejnú funkciu, ktorá sa nevykonáva v pracovnom pomere, z čoho vyplýva, že jeho zodpovednosť za výkon funkcie je predovšetkým politická, smerujúca voči voličom s patričnými dôsledkami.

V tejto kapitole sú rozobrané aj problémy identifikácie faktorov nezlučiteľnosti funkcie, ktoré platná legislatíva upravuje len rámcovo, najmä z hľadiska posudzovania dôsledkov.

V prípade volených uvoľnených funkcionárov sa analyzujú aj nejednoznačne upravené vzťahy k doterajším zamestnávateľom z hľadiska ich pracovnoprávných nárokov.

V reláciách pracovnoprávných nárokov volených funkcionárov vo vzťahu k obci sa analyzujú najmä citlivé platové nároky, vrátane nárokov po skončení výkonu funkcie, pracovného času, odmeny, nárokov na dovolenku a na odstupné. V týchto reláciách sa vo vzťahu k starostovi rozoberajú kompetencie zastupiteľstva. Zvlášť v tejto oblasti autorka identifikovala rad problémov, ktoré v praxi vyvolávajú konfliktné vzťahy medzi starostom a zastupiteľstvom, spôsobených nedôslednou právnou úpravou pracovnoprávných nárokov vo vzťahu k starostom a v konečnom dôsledku aj k poslancom.

Tretia kapitola sa zaoberá rozsiahlou problematikou pracovnoprávného postavenia zamestnancov obce. Rozoberá postavenie starostu ako štatutárneho orgánu obce v pracovnoprávných vzťahoch s obmedzením právomocí zo strany obecného zastupiteľstva. Legislatívny vývoj v tejto oblasti smeruje od pôvodne monokratického princípu rozhodovania starostu k jeho spolurozhodovaniu so zastupiteľstvom.

V praxi sa značné právne problémy vyskytujú pri dodržiavaní náležitostí pri vymenovaní a voľbe do niektorých funkcií, resp. odvolania z funkcie. Ide najmä o pozíciu prednostu obecného úradu, náčelníka obecnej polície, vedúceho rozpočtovej alebo príspevkovej organizácie obce a veľmi špecifickej funkcie riaditeľa školy alebo školského zariadenia. Z druhej strany absentujúce taxatívne ustanovenie dôvodov na odvolanie prednostu alebo náčelníka umožňujú presadzovať v tejto oblasti politické záujmy. Politicky motivované obsadzovanie a odvolávanie prednostov, hlavných kontrolórov, náčelníkov obecnej polície prispieva k zníženiu profesionality v týchto funkciách a nezávislosti ich vykonávania.

Z praktického hľadiska možno posudzovať ako prínos najmä právnu poradňu, zahrňujúcu najčastejšie problémové situácie, v ktorých sa autorka opierala o viacročné skúsenosti v poradenstve pre miestne samosprávy.

Publikácia v konečnom dôsledku môže pomôcť samosprávam zvýšiť úroveň dodržiavania zákonnosti v oblasti pracovnoprávných vzťahov a zároveň byť podnetom na riešenie problémových miest v danej oblasti pracovného práva.

*Mgr. Juraj Mezei
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra súkromnoprávných disciplín
e-mail: mezei@minv.sk*